

αυτήν την εβδομάδα >

εικαστικά-πρόσωπα >

● Συνέντευξη στην Μαρία Κεραυνίδου

Catherine David

Επιμελήτρια στην 1η Μπιενάλε
Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

«Γιατί είναι τόσο δύσκολο να επιδειχθεί πρωτοτυπία πνεύματος και ευφυΐα, τη στιγμή που υπάρχουν τόσες πολλές Biennale και τόσες πολλές Biennale φαίνονται ίδιες;»

Πιστεύετε ότι η γεωγραφική τοποθεσία της Θεσσαλονίκης έχει κάποια σχέση με την «Ετεροτοπία» και την αποδοχή της αραβικής κουλτούρας;

Οχι ευθέως, αλλά πιστεύω ότι η «Ετεροτοπία» και η πόλη της Θεσσαλονίκης δένουν αρμονικά. Αν προσέξει κανείς τον χάρτη, θα παρατηρήσει ότι η περιοχή δεν βρίσκεται τόσο κοντά στις αραβικές χώρες όσο, επί παραδείγματι, στα Βολκανία ή στις δημοκρατίες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. Κατά συνέπεια, πιστεύω ότι δεν υπάρχει κάτι που να επιβάλλει στα πλαίσια αυτής της Biennale συγκεκριμένο πεδίο αναφοράς, και τελικό ένα νόημα οπισθοκατασκευαστικά. Υπάρχει μια σχέση, όχι απόλυτα εξοφθαλμική, αλλά παρούσα μαλισταύτα, και σαφώς η θέση της πόλης βοηθά. Πάντως, δεν εκθέτουν τόσοι πολλοί καλλιτέχνες από αραβικές χώρες, αίγουρα υπάρχουν κάποιοι που γνωρίζω και θεωρώ

πολύ ικανούς, αλλά δεν πρόκειται για μια αραβική Biennale.

Τι είναι αυτό που μπορεί να χαρακτηρίζει όλες αυτές τις Biennale που ήδη γίνονται αλλά και τις νέες, όπως η δική μας, που τώρα εμφανίζονται;

Προγράμματα έχουν διοργανωθεί Biennale σχεδόν παντού, ακόμα και ο ίδιος ο όρος «Biennale» κατέληξε κλισιό, γιατί σε μια Biennale βλέπει κανείς μόνο έργα τέχνης, και όλοι θεωρούν ότι μια Biennale έχει μόνο οξία σε επίπεδο έκθεσης, οπότε όταν κάτι σταθεί εκεί, αμέσως του κολλήσει η ετικέτα «Biennale», ενώ την ίδια στιγμή δεν οργανώνονται εργαστήρια κλπ. Αυτό μπορεί να το αντιληφθώ ως κλισιό, αλλά πλέον το μόνο κοινό χαρακτηριστικό μεταξύ των Biennale είναι ότι οργανώνονται ανά δυο έτη. Από εκεί και πέρα, όλα έχουν να κάνουν με τη δουλειά και

Photo: Νώντας Στυλιανίδης

εικαστικά-πρόσωπα > αυτήν την εβδομάδα >

τους τυχόν συμβιβασμούς του διευθυντή της εκαατοτε Biennale. Το παραπάνω μπορεί να ποικιλήθουν ευρύτητα σχετικά με τις εικαστικές τέχνες, τις Biennale, τον κόσμο ολόκληρο, με την έννοια ότι κάθε διετία μπορεί κανείς να ανακαλύπτει εντελώς διαφορετικές διατάξεις και προσεγγίσεις, μπορεί να εργασθεί επαρκώς, να φανεί ευφυής, επικεντρωμένος, μπορεί να οργανώσει την έκθεση αλλιώς ταυτόχρονα να ασχοληθεί και με τις υποδομές. Ξέρετε, μια Biennale μπορεί να προσφέρει θετικά στο ισοζύγιο, μιλώντας με οικονομικούς όρους. Η δική μου ερώτηση θα ήταν περισσότερο του πνεύματος: «Γιατί είναι τόσο δύσκολο να επιδειχθεί πρωτοτυπία πνεύματος και ευφυΐα, τη στιγμή που υπάρχουν τόσες πολλές Biennale και τόσες πολλές Biennale φανονται ίδιες.»

Αποτελεί δεσπόζουσα τάση η επανεμφάνιση των ιδίων ομάδων καλλιτεχνών ή των ιδίων ομάδων επισκεπτών από Biennale σε Biennale;

Ναι, αλλά ξέρετε, οι ίδιες καλλιτεχνικές ομάδες ακολουθούν την ίδια πεποτημένη. Ποιος λέει πως σε μια Biennale πρέπει να προσκληθούν 500 καλλιτέχνες, κανείς. Ποιος λέει ότι σε κάθε Biennale πρέπει να προσκληθεί η ίδια ομάδα, Ποιος λέει ότι η Biennale είναι μόνο έκθεση, Ποιος λέει ότι δεν μπορεί κανείς να προσκαλέσει τους καλύτερους καλλιτέχνες παλαιότερων Biennale σ' ένα εργαστήριο. Μπορείτε να εφευρέτε πράγματα! Στα παρελθόν, ό, τι λειτουργούσε καλά σε μια Biennale δεν επαναλαμβάνοντο, κι εγώ αυτά τα βρίσκω ενδιαφέρον, γιατί προσδίδει μια μεγαλύτερη πρόκληση, γιατί θα εταιμαζόμουν να ταξιδέψω σε μίαν άλλη χώρα, σε μίαν άλλη μεθοδολογία και δομή, σ' έναν άλλο «πλάνητη»! Και πάλι, αυτά δεν είναι κάτι το απόλυτο, αλλά ίσως οι διαφορές Biennale από τον κόσμο θα έπρεπε να μην επικεντρώνονται τόσο πολύ και αποκλειστικά στα καλλιτεχνικά έργα, ίσως ακοπός θα έπρεπε να είναι η εφεύρεση του διαφορετικού, αυτό να είναι το «ακόλλητο», όχι τα καλλιτεχνικά καθήματα. Προφανώς όμως, το μόνο πράγμα, το μόνο έργο που αντιλαμβάνονται οι παλιτικοί και το μόνο που έχει γι' αυτούς κάποια νόημα είναι η επι χαρτου ορατότητα, το όριο. Αλλά τα πράγματα είναι πολύ πιο περιπλοκά. Αυτό είναι ένα φαινόμενο, και πρέπει να αντιμετωπίζουμε τα φαινόμενα, αν θέλουμε να είμαστε νηπινοτες. Προσωπικά, δεν είμαι φυτά (γελία).

Ποια νομίζετε ότι ήταν η προσφορά της συλλογής Κωστάκη σ' αυτή τη Biennale;

Δεν υπάρχει κάποια προσφορά στην προσθεση απεικονιστων,

και λέγοντας αυτό εννοώ ότι εκτός της έκθεσης της συλλογής Κωστάκη δεν υπάρχει κάποιο αντισταχο έργο σε σχέση με την «Ετεροτοπία» στη συλλογή για τον πληροφορημένο καλλιτέχνη. Πλην αυτού, θα έλεγα ότι εξυπηρετεί κάποια σκοπιμότητα ως υπόθετο Biennale. Μπορούμε να αντιληφθούμε τη Biennale μ' έναν τρόπο, που να εμφανίζεται η συλλογή ως ελάχιστη εγγύηση κατανόησης και σεβασμού. Δεν θα χρησιμοποιήσω τον όρο οβαν-γκαρντ, γιατί είναι παραπειστικός και πλέον ελαφρώς ξεπερασμένος, αλλά θα μιλήσω για ένα ελάχιστο όριο ενδιαφέροντος και δεσμεύσης και κατανόησης των εξωτερικών διαδικασιών, και μ' αυτά κάνω λόγο για καλλιτέχνες που εργάζονται όχι για το ωραίο του πραγματος η το ωραίο της συσκευασίας, ούτε για εκείνους που είναι εμπαιρικό επιτυχημένοι, αλλά για ανθρώπους που δουλεύουν επινονα, χρονοβαρα, ακόμη και που εξοκειλήθουν καμία φορά.

Ποια ήταν η μεγαλύτερη πρόκληση για σας ως επιμελήτρια σ' αυτή τη Biennale;

Ήταν μια δύσκολη αποστολή, γιατί σαν ειδικός, είναι συχνά ευκολότερο να εργάζεσαι μόνος, ατομικά, να έχεις αναλάβει τη δική σου έκθεση και να μη διασταυρώνεσαι με άλλους επιμελητές-συναδελφούς σ' αυτό το πλάνησιο, αλλά αισθονθηκα ανετα και σ' αυτό το περιβαλλόν. Αυτό που θα ήθελα να αλλάξω κάπως ήταν η σχετική ελλειψη οργανώσης, η καλύτερη αντιμετώπιση των τριβών, ο έλεγχος των εξόδων. Εκτος αυτων, η μεγαλύτερη πρόκληση ήταν να εργασθω για πρώτη φορά σ' αυτή την έκθεση, έπρεπε να συλλέξω εμπειρίες σε διάφορο επίπεδα και να τις υιοθετήσω, και προφανώς το ερώτημα δεν έχει να κάνει με το αν μιλούμε για ISEC ή μη-ISEC, αλλά για Biennale, το ερώτημα αφορά κυρίως την οργάνωση. Ξέρετε, αν μου λέγατε ότι θα ηηγαινομε στην Καμπούλη με τα ταδε μπατζε, θα σας έλεγα «Γιατί όχι...»... Θέλω να πω ότι αρεσκομαι στα να εργάζομαι στα όρια ελευθερίας που το ίδιο το πλάνησιο μου παρέχει. Οποτε αυτό που είναι δύσχερες συχνά είναι να διακρίνουμε το ρόλο μας, και τα όρια που μας παρέχονται, και πως να είμαστε παραγωγικοί εντός αυτων των ορίων. Για μένα το όριο δεν αυνεπαγεται σημεία πίεσης ή ελλειψη καποιου πραγματος, σημαίνει να γνωρίζεις τι έχεις, μέχρι που μπορείς να κινηθείς και πως να διατηρήσεις τον έλεγχω. Αν μου πείτε, φερ' ειπείν, ότι έχω στη διαθεσή μου μια μεγάλη γκαλερι, όπως η TATE, τα βρίσκω δύσκολο να ταυτιώτω, γιατί αυτό μπορεί να το κάνει κανείς σε άλλα μουσεια, η έχει ήδη γίνει, και ίσως με τρόπο τέτοιο ώστε να θίξει άλλα ζητήματα. Τέλικο, λοιπόν, τα προβλήματα είναι η εξεύρεση μιας καλής ισορροπίας.